
ХРИСТІЯНСЬКА ЦЕРКВА І ПОЛІТИЧНІ ВИБОРИ В УКРАЇНІ

УДК 21. 009:322

Ліпіна Т.В. (Lipina T.V.)

Національний університет кораблебудування ім. адмірала Макарова

Розглянуто проблему взаємовідносин християнських церков і політики під час виборчих процесів в Україні.

Ключові слова: *релігійність, політична воля, релігійна активність, релігійний вплив.*

The problem of mutual relations of christian churches and policy is considered during electoral processes in Ukraine.

Keywords: *religiousness, political will, religious activity, the religious poured in.*

В сучасних умовах глобалізації та поширення демократичних тенденцій в Україні, життя людей стає все більш включеним в суспільні процеси, сприяє пожвавленню їх активності в багатьох культурних сферах, зокрема політиці та релігії. На перший погляд, це – різні речі, бо релігійність – справа більш індивідуальна, а політична воля – суспільна. Але питання їх гострих взаємовідносин в країні набувають особливої актуальності під час політичних виборів. В цих умовах з'являються проблеми, пов'язані з політизацією Церкви, із неузгодженістю її відносин з державою. Даним проблемам присвячені діяльність та наукові публікації провідних релігієзнавців України – А.Колодного, Л.Филипович, В.Єленського, Г.Кулагіної, М.Бабія та багатьох інших фахівців. Проведення релігієзнавчих конференцій з означеної тематики, Круглих столів “Церква і політика: від президентських виборів 2004 до парламентських 2006” та “Позиція християнських церков України в контексті виборчого процесу”, релігієзнавча публіцистика свідчать про великий резонанс цих питань в суспільно-науковій сфері.

Слід зазначити, що конституційне відокремлення Церкви від держави не долає проблеми її впливу на суспільні процеси. Традиційно культурна місія Церкви полягає в духовному розвитку суспільства, в моральній підтримці. Але в умовах значної конфесійної різноманітності та плюралізації релігійного життя, її зовнішня діяльність стає більш складною і навіть суперечливою щодо питань неупередженості і толерантності, і ця проблема є вкрай актуальною в сучасних умовах. Мета даної статті полягає у визначенні традиційних негативних поглядів щодо державно-церковних стосунків і окреслення можливих шляхів їх модернізації та гармонізації.

Попередні президентські вибори довели, що далеко не всі конфесії здатні відмовитися від традиційних маніпуляційних механізмів, опрацьованих протягом століть. Так, в сучасних умовах вже не може бути розмови про участь Церкви у владних структурах, але так само законодавство не може заборонити їй впливати на ставлення віруючих до влади.

Якщо будь-яка Церква дозволяє собі підтримувати кандидата в президенти, з яким пов'язує сподівання на підтримку власної діяльності, подібний приклад є порушенням прав громадян. Адже український простір – поліконфесійний, в нашій державі жодна з релігій не може мати суттєвих привілеїв порівняно з іншими. Тому об'єднання більшості Церков навколо кандидата в президенти, що відстоює принципи толерантних міжконфесійних відносин, цілком зрозуміле, але також не є об'єктивним.

Але чи має Церква так радикально реагувати на відношення влади до себе, відстоюючи вигідні для себе позиції, якщо власне вчення Христа суперечить ідеї пристосування релігійної громади до більш сприятливих умов, до більш легкого життєвого шляху? Навпаки, історія перших християн – це протистояння суспільній несправедливості та аморальності. В сучасній Україні, яка переживає процеси значної трансформації, подібні протиріччя викликають необхідність пошуку нових відносин між Церквою та людиною. Як зазначає професор П. Яроцький, Православна Церква і зараз є занадто консервативною щодо поглядів на культуру, її претензії на домінування в духовному житті людей аж ніяк не сприяють гармонізації суспільних відносин. Тому її втручання

у політичні вибори не могли не відбитися на поглядах громадян щодо місця Церкви в суспільстві. І хоча роль православ'я в духовній культурі українців неможливо переоцінити, воно навряд чи має дискредитувати себе негідними вчинками.

За свідченням релігієзнавців, громадська думка збігається в одному: Церкві слід більше уваги приділяти духовному розвитку людини і менше втручатися в політичні процеси. Тобто можна говорити про те, що зберігаючи традиційні підходи до відносин із владою, Церква таким чином здатна скоріше викликати негативне відношення до себе. Але так само слід звернути увагу на те, що і політики, які звертаються до релігійних організацій з метою підтримки на виборах, також навряд чи здатні досягти бажаної мети.

Нажаль, деякі релігійні організації і досить нездатні позбавитися традиційного прагнення до влади замість того, щоб відгукнутися на заклики самого часу: знайти шляхи примирення на засадах взаємоповаги та ідеях гуманізму. Минулі президентські вибори довели, що заради вищої мети – прагнення справедливості та поваги до себе з боку влади, українське суспільство здатне об'єднати навіть представників різних конфесій.

Відтак можна зробити висновок, що політичні події в Україні чітко окреслили коло проблем у сфері державно-церковних стосунків, визначили важливі завдання для їх модернізації. Це – необхідність врегулювання законодавства про свободу совісті та релігійні організації, позбавлення застарілих форм спілкування на засадах державного диктату, необхідність деполітизації Церков, надання їм рівних можливостей розвитку незалежно від провладних вподобань, врегулювання справ церковного майна тощо. Оскільки влада не може відокремити себе від духовного життя народу, вона зобов'язана піклуватися про інтереси своїх громадян, в тому числі і в релігійних справах. Також слід врахувати, що українська нація переживає період докорінних змін, становлення нового демократичного суспільства. Тобто є потреба в нових, більш виважених, толерантних конфесійних позиціях щодо альтернативної думки, до будь-якого духовного вибору всіх громадян, зокрема політичних діячів.

Залишається сподіватись, що новий уряд врахує попередні помилки як політиків, так і представників Церкви, зрозуміє надзвичайне значення релігії в духовному житті народу, визнає необхідність її підтримки як одного з головних осередків духовності. І оскільки Україна обрала європейських шлях розвитку, то необхідно пам'ятати, що за умов збереження застарілих тоталітарних поглядів щодо стосунків між владою, Церквою і суспільством, це зробити неможливо. Ці проблеми потребують негайного вирішення, оскільки суспільство змінюється дуже швидко, а рівень конфліктних ситуацій в ньому з кожним роком тільки збільшується.

Наукові праці провідних фахівців з релігієзнавства та погляди представників різних конфесій, результати їх участі в Круглих столах та наукових конференціях дозволяють зробити висновок, що задля поліпшення цих стосунків вкрай необхідно відкинути консерватизм та упередженість. Саме такий підхід надає нові можливості діалогу на засадах спільних інтересів як між державою та Церквою, так і між різними конфесіями. Суспільству потрібні справжні цінності, які б можна було вважати не тільки християнськими, але й загальнолюдськими, що є необхідною умовою розбудови вільного суспільства.

Значну актуальність та перспективність подальших наукових досліджень з приводу розвитку нових стосунків між державою та Церквою виявляє тематика релігієзнавчих конференцій, запланованих на 2009 рік. В них піднімаються питання відносин держави та релігії в залежності від політичних подій в країні, нових можливостей у стосунках між різними конфесіями, необхідності налагодження діалогу на основі принципів толерантності.

Література:

- 1.Бучма О. Фундаменталізм і лібералізм в сучасному християнстві // Християнство доби постмодерну. – К., 2005.
- 2.Рашковский Е. Религиозная динамика эпохи постмодерна // Мировая экономика и международные отношения, 2009, №2, с. 93-100.

3.Хмиадашвили А.П. Психологические и информационные войны как фактор стабилизации и дестабилизации политической системы // Вісник Одеського національного університету, 2008,т.13, вип.5, с.729-737.

4.Церква і політика: від президентських виборів 2004 року до парламентських виборів 2006 року// Упорядники А.Колодний та Л.Филипович. – К., 2005. – 151 с.

5.Яроцький П. Релігія і культура в процесі духовної трансформації суспільства в умовах глобалізації і євроінтеграції // Науковий вісник Чернівецького університету. – Чернівці: Рута, 2006. – Вип. 291 – 292.